

Asia: Musiikin käyttäminen multimediassa

Annettu: 26.3.1997

Multimediassa käytettyihin musiikkinäytteisiin ei voitu soveltaa tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöstä, koska kyseisten musiikkinäytteiden ei voitu katsoa toteuttavan sitaattisäännöksen käyttämisen edellytyksenä olevaa vetoamisfunktiota.

Selostus asiasta

A on 24.2.1997 päivätyllä kirjelmällään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, kuuluvatko musiikkisitaatit tekijänoikeuslaissa säädetyn sitaattioikeuden piiriin ja voiko hakija käyttää musiikkisitaatteja lausuntopyynnön liitteenä olevan multimediatyön osana. Erityisesti hakija haluaa tietää, mitä muita tietoja kuin sävellyksen nimi ja sen esittäjä musiikkisitaateista tulee ilmoittaa ja tuleeko tekijänoikeuksien suhteen huomioida jotakin erityistä, jos lausuntopyynnön kohteena oleva multimedia osallistuu johonkin ulkomaiseen multimediakilpailuun. Lisäksi hakija haluaa tietää, onko sillä, ettei multimedia ole yleisesti myynnissä, tekijänoikeudelliselta kannalta merkitystä.

Hakija kertoo, että multimedia "X" on digitaalinen albumi hakijan lapsuudesta. Sen painopisteenä on pojan ja nuorukaisen suhde ympäröivään maailmaan yhden henkilön näkökulmasta. Multimedia keskittyy hakijan 19 ensimmäiseen elinvuoteen. Se koostuu hakijan elämään liittyvistä valokuvista, videokuvasta ja kaitafilmistä. Kuviin on liitetty efektejä, ääniä, musiikkia, animaatiota, grafiikkaa ja niitä on käsitelty erilaisin teknisin kuvankäsittelymenetelmin. Kuvien yhteyteen on sijoitettu lisäksi erilaisia lainauksia, uutisia ja viittauksia muihin multimedian kohtiin.

Musiikin käytöstä multimediassa hakija kertoo, että multimedian 14 vuosisivun ajankuva on rakennettu taustakuvan, henkilökohtaisen materiaalin ja musiikkisitaattien kombinaatioksi. Musiikkisitaatteja ei ole muilla sivuilla.

Musiikkisitaattien lukumäärä on hakijan mukaan 58, ja sitaatteja on 2—6 kutakin vuotta kohden. Sitaattien pituus on alle 30 sekuntia multimedian lopullisessa versiossa. Kunkin vuoden musiikkinäytteet soivat satunnaisessa järjestyksessä taustalla aina, kun kyseinen vuosisivu on näkyvillä. Sitaatit ovat ulkomaista populaarimusiikkia vuosilta 1953—1970. Hakija kertoo, että multimedian lopullisessa versiossa päävalinta tulee sisältämään näppäimen, josta löytyvät tiedot käytetyistä musiikkisitaateista.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännöksessä mainitaan esimerkkinä suojatuista teoksista muun muassa sävellysteos.

Sävellysteos voi ilmetä erilaisissa muodoissa: kuultavina ääminä sekä paperille tai muulle alustalle painettuna nuottikirjoituksena. Tekijänoikeuslain valmistelutöissä (komiteanmietintö 1953:5, s. 45) on sävellysteoksista lisäksi todettu, että sävellysteoksilla tarkoitetaan sävellyksiä sanojen kanssa tai ilman niitä.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että teos ylittää niin sanottuun teostasoon. Tällä tarkoitetaan sitä, että teoksen on oltava itsenäinen ja omaperäinen luomistyön tulos. Teostasovaatimuksen katsotaan täyttyvän, kun teos on niin itsenäinen ja omaperäinen, että kenenkään muun kuin tekijän ei yleensä voitaisi olettaa päätyvän muodoltaan samanlaiseen lopputulokseen itsenäisesti vastaavaan työhön ryhtyessään. Tekijänoikeussuojan kannalta teoksen taiteellisella tasolla ei ole merkitystä. Teostason arvioimiseksi ei laissa ole annettu säännöksiä, vaan arviointi tehdään yksittäistapauksissa harkinnan perusteella. Lopputuloksen vaatimalla työmäärällä tai sen edellyttämillä tiedoilla ei ole vaikutusta tekijänoikeussuojan syntymiseen.

Teostasovaatimus vaihtelee teostyypeittäin. Esimerkiksi käyttötaiteen tuotteiden teostasovaatimus on yleensä varsin korkea, kun taas kirjallisten teosten tai sävellysteosten teostasovaatimus on alhaisempi. Sen selvittämiseksi, saako jokin tuote tekijänoikeussuojaa, kyseistä tuotetta on tarkasteltava kokonaisuutena. Myös teoksen osan on itsenäistä suojaa saadakseen yllettävä teostasoon. Sen sijaan sellaisia teoksen osia, jotka eivät yllä teostasoon, saa tekijänoikeuden estämättä käyttää teosyhteydestään irrotettuna.

Tekijänoikeudella suojataan teoksen ilmaisumuotoa. Sen sijaan teoksen aihetta, aiheen käsittelyä ohjaavaa metodologiaa, teemaa, ideaa, periaatetta tai teokseen sisältyviä yksittäisiä tietoja ei suojata sellaisenaan, vaan uudelleenilmaisussa ne ovat vapaasti käytettävissä. Tekijänoikeus suojaa esimerkiksi sellaista sävellysteoksen ilmaisumuotoa, jossa tekijän persoonallinen luomistyö ilmenee, muttei pelkästään sävellysteoksen aiheita tai motiiveja. Esimerkiksi sävellysteoksen aiheita ja motiiveja saa uudelleenilmaisussa käyttää vapaasti hyväksi.

Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 2 §:ssä. Sen mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyin tekijänoikeuslain 2 luvussa mainituin rajoituksin yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tekijä voi kuitenkin luovuttaa oikeutensa kokonaan tai osittain, myös oikeushenkilölle. Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat tekijänoikeuslain 27—29 §:ssä. Taloudelliset oikeutensa tekijä voi luovuttaa kokonaan tai osittain. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi 3 §:n 3 momentin mukaan luopua vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen. Tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Lähioikeussuoja

Tekijänoikeuslain 5 luvussa säädetään eräistä tekijänoikeutta lähellä olevista oikeuksista eli niin sanotuista lähioikeuksista, joihin kuuluvat muun muassa esittävän taiteilijan (45 §) ja äänitetuottajan (46 §) oikeudet. Lähioikeuksien suoja ei ole kuitenkaan yhtä kattava kuin varsinainen tekijänoikeussuoja, ja lähioikeuksien suoja-ajat ovat tekijänoikeuden suoja-aikaa lyhyemmät. Lähioikeussäännöksiin sisällytettyjen viittausten mukaan lähioikeuksiin sovelletaan kuitenkin monia tekijänoikeutta koskevia pykäläiä.

Lähioikeuksien suojissa on myös keskinäisiä eroja, joista lausuntopyynnön kannalta merkittävin lienee se, että esittävän taiteilijan esityksistä ainoastaan teosten esitykset ovat suojattuja. Sen sijaan äänitetuottajien suojan edellytyksenä ei ole, että äänitallenteelle olisi tallennettu teos.

Kirjallisen tai taiteellisen teoksen esitystä ei tekijänoikeuslain 45 §:n 1 momentin mukaan saa esittävän taiteilijan suostumuksetta tallentaa laitteelle, jonka avulla esitys voidaan toisintaa, eikä saattaa yleisön saataviin radion tai television välityksellä taikka suoraan siirtämällä. Tallennettua esitystä ei 2 momentin mukaan saa taiteilijan suostumuksetta kopioida eikä levittää yleisön keskuuteen ennen kuin 50 vuotta on kulunut esitysvuodesta tai vaihtoehtoisesti ensimmäisestä julkaisemisesta tai julkistamisesta.

Äänilevyä tai muuta laitetta, jolle on tallennettu ääntä, ei tekijänoikeuslain 46 §:n 1 momentin mukaan saa tuottajan suostumuksetta kopioida tai levittää yleisön keskuuteen ennen kuin 50 vuotta on kulunut tallentamisvuodesta tai vaihtoehtoisesti ensimmäisestä julkaisemisesta tai julkistamisesta.

Sitaattioikeus

Tekijän yksinoikeuteen on tekijänoikeuslaissa säädetty rajoituksia esimerkiksi sitaatti- eli lainausoikeuden muodossa. Sitaattioikeutta koskeva yleissäännös on tekijänoikeuslain 22 §:ssä. Sen mukaan julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Teos katsotaan tekijänoikeuslain 8 §:n mukaan julkistetuksi, kun sen on luvallisesti saatettu yleisön saataviin.

Laissa ei ole asetettu tarkkoja rajoja lainaukselle, vaan 22 §:n mukaan tapahtuvan siteeraamisen laajuutta ja sallittavuutta on tarkasteltava tapauskohtaisesti. Sitaattioikeuden käyttämistä ei ole

säännöksen sanamuodon mukaan rajoitettu tiettyyn teoslajiin tai tiettyyn tekniikkaan, vaan periaatteessa kaikkia teoslajeja voidaan siteerata siteeraukseen soveltuvilla tekniikoilla. Sitaattioikeutta voidaan siten periaatteessa käyttää myös digitaalisessa muodossa tapahtuvassa siteeraamisessa. Sitaattioikeuden soveltuvuutta digitaaliseen ympäristöön ei ole toistaiseksi juurikaan käsitelty oikeuskirjallisuudessa eikä oikeuskäytännössä.

Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (SopS 79/1986) 10 artiklan 1 kappaleen mukaan "lainaukset yleisön saataviin laillisesti saatetusta teoksesta, mukaan lukien lehdistökatsausten muodossa olevat lainaukset sanoma- ja aikakauslehtikirjoituksista, ovat sallittuja edellyttäen, että lainaaminen on hyvän tavan mukaista ja että se tehdään vain lainauksen tarkoituksen oikeuttamassa laajuudessa". Tällöin on saman artiklan 3 kappaleen mukaan mainittava sekä lähde että tekijän nimi, jos se ilmenee lähteestä.

Bernin yleissopimuksen selitysteoksessa (Guide to the Berne Convention, 1978, s. 58—59) todetaan, että sopimuksessa tarkoitettulla tavalla laillisesti yleisön saataviin saatetusta teoksesta otettua lainausta voidaan käyttää jonkin asian havainnollistamisessa tai puolustamisessa taikka siteerattavan teoksen kuvailussa tai arvostelemisessa. Laillisena yleisön saataviin saattamisena pidetään paitsi tekijän suostumuksella myös esimerkiksi pakkolisenssin nojalla tapahtuvaa yleisön saataviin saattamista. Selitysteoksessa todetaan lisäksi, että hyvän tavan mukaisuuden arviointi on viime kädessä tuomioistuimen asia, jonka on arvioitava muun muassa sitaatin laajuutta suhteessa toisaalta lainattavaan teokseen ja toisaalta lainaajan teokseen. Hyvän tavan mukaista on esimerkiksi sitaattien käyttäminen historia- tai kirjallisuusaiheisessa teoksessa, jossa asioita havainnollistetaan muutamilla lainauksilla. Hyvän tavan vastaista sen sijaan on sellainen käyttö, jossa lainauksia käytetään ilman asiayhteyttä.

Sitaattioikeuden käyttäminen edellyttää tekijän moraalisten oikeuksien huomioon ottamista eli yleensä tekijän nimen ja lähdeteoksen mainitsemista. Tekijänoikeuslain 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi tekijänoikeuslain 11 §:n 2 momentin mukaan lain 2 luvun rajoitussäännöksen nojalla teosta julkisesti toisinnettaessa lähde on mainittava siinä laajuudessa ja sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. Tekijän nimen ja lähdeteoksen mainitseminen riippuu paitsi alalla noudatettavasta hyvästä tavasta myös lainauksen kohteena olevasta teoslajista sekä siitä yhteydestä, johon lainaus liitetään.

Arvioitaessa sitaattioikeuden sallittavuutta ja rajoja on luonnollisesti ensiksi tarkasteltava sitä, onko siteerauksen kohde suojattu teos. Jos kohde ei ylitä teostasoa, sen käyttämisellä ei ole tekijänoikeudellisia rajoituksia. Jos kysymyksessä on teos, kysymys siteeraamisoikeudesta tulee harkittavaksi edellä selostettujen tekijänoikeuslain säännösten mukaan.

Yleisesti voidaan todeta, että teosta sallitulla tavalla siteerattaessa "hyvän tavan mukaisuutta" ja "tarkoituksen edellyttämää laajuutta" on yleisten tekijänoikeuden rajoitussäännöksiä koskevien periaatteiden mukaisesti tulkittava ahtaasti. "Hyvän tavan mukaisuuden" on selitetty tarkoittavan sitä, että lainaamisen tulee toteuttaa niin sanottu vetoamisfunktio. Oikeuskirjallisuudessa Kivimäki (Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, 1966, s. 84) on seuraavaa: "Tämä funktio sisältää oikeuden

toisen henkilön teoksen toisintamiseen, arvostelemiseen tai edelleen kehittämiseen tarkoituksessa, joka on omiansa helpottamaan uuden teoksen valmistamista. Toisin sanoen siteerauksen tulee, ollakseen oikeutettu, olla apuna henkisessä luomistyössä."

Sitaattien sallittu laajuus ja käyttötapa vaihtelevat suuresti eri teoslajeissa ja riippuen sitaattien käyttöyhteydestä. Esimerkiksi tieteellisessä kirjallisuudessa voidaan sitaattien avulla vedota aikaisempiin kirjoituksiin, arvostella toisen kirjoittajan näkemyksiä tai puolustaa omaa näkemystä. Lainauksella tulee siten olla asiallinen yhteys siihen teokseen, johon sitaatti otetaan. Myös tekstin esteettinen koristelu kirjallisuuslainauksin voi olla hyvän tavan mukaista käyttöä.

Vuoden 1953 komiteanmietinnössä (s. 56) todetaan, että sallitun lainauksen laajuutta määriteltäessä olisi otettava huomioon paitsi lainauksen tarkoitus myös lainatun osan ja koko teoksen laajuuden välinen suhde. Sallitun sitaatin laajuus on nykyisessä sitaattisäännöksessä määritelty siten, että sitaatteja saa ottaa "hyvän tavan mukaisesti" ja "tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa". Lainauksen pituudelle ei ole asetettu muita rajoja. Haarmann on kirjassaan Tekijänoikeus, lähioikeudet ja oikeus valokuvaan (1992, s. 135) katsonut, että tieteellisessä kirjallisuudessa voidaan sallia pitkiäkin sitaatteja. Vaikka sitaatin pituus on lyhyttä huomattavasti yleisempi ongelma, sitaatti voi periaatteessa olla myös liian lyhyt, jos lainattavasta teoksesta voi sitaatin välityksellä saada väärän käsityksen.

Pelkistä sitaateista koostuva työ ei täytä laillisen siteerauksen edellytyksenä olevaa vetoamisfunktiota, eikä myöskään sitaattien käyttöä mainoksissa ole yleensä pidetty hyväksyttävänä. Hyväksyttävänä lainauksena on sen sijaan pidetty esimerkiksi teosarvostelusta otettua sitaattia kyseisen kirjan myynti-ilmoituksessa. On myös katsottu, ettei lainausoikeuden turvin ole luvallista ottaa jostain teoksesta lainauksia yksipuolisesti, jotta oma esitys tulisi esimerkiksi mielenkiintoisemmaksi tai huvittavammaksi. Sitaattioikeuden käyttöä koskevasta oikeuskäytännöstä voidaan mainita Helsingin hovioikeuden ratkaisu 4.9.1959/1145, jonka mukaan luvallinen lainaus ei saa johtaa siihen, että lainauksen kohde joutuisi huonoon valoon sitaattien muodostaman kokonaisuuden perusteella.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1986:1 katsottiin, että koska lainauksen luvallisuutta on viime kädessä arvioitava lainauksen tarkoituksen mukaan ja koska kysymyksessä olleessa tapauksessa tarkoitus oli runon avulla esitellä suomen kieltä ja sen soveltumista ja käyttämistä runossa, koko runon lainaaminen kyseisessä tarkoituksessa ylitti sallitun lainausoikeuden rajat ja edellytti sen vuoksi tekijän tai hänen oikeudenhaltijoidensa suostumusta.

Elokuvateoksessa käytetystä hyväksyttävästä sitaatista mainittiin tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1989:15 historiallista tapahtumaa selostavaan elokuvaan sisällytetyt otokset itse tapahtumaa kuvaavasta dokumenttelokuvasta. Lisäksi lausunnossa korostettiin, että sallituiksi elokuvasitaateiksi on yleensä katsottu lyhyet, muutaman sekunnin mittaiset välähdykset toisesta elokuvasta ja että hyvä tapa edellyttää lähdeteoksen ja tekijän tai tekijöiden nimen mainitsemista sitaatin yhteydessä.

Sitaattioikeutta koskevaa 22 §:n säännöstä sovelletaan paitsi teosten siteeraamiseen myös lähioikeuksia koskevissa säännöksissä olevien viittausten perusteella lähioikeuksilla suojattaviin suojan kohteisiin. Sitaattioikeus koskee siten esimerkiksi esittävän taiteilijan esityksen (45 §:n 4 momentti) ja äänitteen (46 §:n 2 momentti) siteeraamista.

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt teosten siteeraamiseen liittyviä kysymyksiä muun muassa lausunnoissa 1986:1, 1987:8, 1987:14, 1987:17, 1988:1, 1988:9, 1989:15, 1990:11, 1992:5, 1992:16, 1995:14 ja 1996:13.

Digitaalisessa ympäristössä tapahtuva siteeraaminen

Tekniikan kehittyminen on mahdollistanut myös digitaalisessa muodossa olevan aineiston siteeraamisen sekä sen, että eri teoslajeja voidaan yhdistää toisiinsa digitaalisessa muodossa esimerkiksi multimediassa. Digitaalisen siteeraamisen helppous on lisännyt siteeraamista, ja samalla digitaalisessa muodossa olevan aineiston taloudellinen merkitys on korostunut.

Digitaalinen siteeraaminen voi tapahtua samoin edellytyksin kuin muukin siteeraaminen. Sävellysteoksen sekä sen tekijän ja esittäjän mainitseminen voi digitaalisten sitaattien yhteydessä tapahtua yleensä aiempaa helpommin. Sävellysteosten digitaalisessa siteeraamisessa noudatettava "hyvä tapa" edellyttäne lähdeteoksen sekä sen tekijän ja esittäjän mainitsemista entistä useammin ja entistä tarkemmin. Tekijänoikeusneuvosto on verkkojulkaisutoimintaa koskevassa lausunnossa 1996:13 todennut, että digitaalisessa ympäristössä käytettävien sitaattien, erityisesti äänitesitaattien, laajuus ei saa ylittää vastaavalla tavalla perinteisessä painetussa muodossa tapahtuvassa julkaisemisessa käytettävien sitaattien laajuutta.

Musiikin käyttäminen lausuntopyynnön kohteena olevassa multimediassa

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, ettei sitaattioikeutta ole lähtökohtaisesti rajoitettu tiettyihin teoslajeihin tai tekniikoihin. Siten myös sävellysteoksia voidaan siteerata tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöksen perusteella.

Tekijänoikeuslain 22 :ssä edellytetään, että sallitun siteeraamisen on tapahduttava hyvän tavan mukaisesti ja tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Vaatimuksia on yleisten tekijänoikeuden rajoitussäännöksiä koskevien periaatteiden mukaisesti tulkittava ahtaasti. "Hyvän tavan mukaisuuden" on katsottu tarkoittavan sitä, että lainaamisen tulee toteuttaa niin sanottu vetoamisfunktio. Yleisesti hyväksytyyn näkemykseen mukaan lainausta voidaan siten käyttää jonkin asian havainnollistamisessa tai puolustamisessa taikka siteerattavan teoksen kuvailussa tai arvostelemisessa. Lainauksella tulee olla asiallinen yhteys siihen teokseen, johon sitaatti liitetään. Hyvän tavan mukaisuutta arvioitaessa on arvioitava myös sitaatin laajuutta suhteessa toisaalta lainattavaan teokseen ja toisaalta lainajan teokseen.

Lausuntopyynnöstä ilmenee, että multimedian osana olisi tarkoitus käyttää kestoaltaan alle 30 sekunnin musiikkinäytteitä. Multimedia koostuu pääasiassa hakijan elämään liittyvistä valokuvista, videotallenteista sekä kyseistä aikaa kuvaavista lehtileikkeistä. Multimedia ei siten suoranaisesti

käsittele sitä musiikkia, josta multimediaan on aiottu ottaa näytteitä. Musiikkinäytteiden tarkoituksena on lausuntopyynnön mukaan toimia valokuvien ja muun materiaalin tallentamisajankohdan ajankuvan rakennusaineina ja muodostaa kyseistä aikaa kuvaava äänimaisema. Hakijan mukaan ulkomaista populaarimusiikkia vuosilta 1953—1970 sisältävät musiikkinäytteet soivat satunnaisessa järjestyksessä taustalla kyseisen vuoden vuosisivun ollessa näkyvillä.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei lausuntopyynnön kohteena olevassa multimediassa käytettyihin musiikkinäytteisiin voida soveltaa tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöstä. Lausuntopyynnön tapauksessa multimediaan sisältyvien musiikkinäytteiden ei voida katsoa toteuttavan tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöksen käyttämisen edellytyksenä olevaa vetoamisfunktiota. Musiikkinäytteiden käyttämisessä ei toteudu vaatimus sitaattien käyttämisestä esimerkiksi sävellysteoksen havainnollistamiseksi, puolustamiseksi, kuvailemiseksi tai arvostelemiseksi.

Vastaukset hakijan esittämiin kysymyksiin

Kysymykset toistetaan selvyuden vuoksi yksitellen.

Kuuluvatko musiikkisitaatit tekijänoikeuslaissa säädetyn sitaattioikeuden piiriin?

Sitaattioikeutta ei ole rajoitettu tiettyihin teoslajeihin tai tekniikoihin. Siten myös sävellysteoksia voidaan siteerata tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöksen perusteella.

Sävellysteos voi ilmetä sekä nuotteina että sävellysteoksesta tehtynä äänitallenteena. Tällöin on otettava huomioon se, että erilaisia materiaaleja siteerattaessa tulee noudattaa erilaisia hyviä tapoja. Äänitallennetta siteerattaessa siteerataan sekä sävellysteosta että sen esitystä ja esityksestä tehtyä äänitettä. Äänitallenteen siteeraamista ei aseteta tekijänoikeuslaissa muusta siteeraamisesta poikkeavaan asemaan.

Äänitallenteisiin kohdistuvat esittävän taiteilijan ja äänitetuottajan oikeudet ovat laajuudeltaan erilaiset. Esittävän taiteilijan esityksistä vain teoksen esitys on tekijänoikeuslain 45 §:n 1 momentin mukaan suojattu. Sen sijaan äänitetuottajalla on tekijänoikeuslain 46 §:n 1 momentin mukainen oikeutensa kaikenlaisiin äänitallenteisiin. Sallitun siteerauksen edellytyksenä oleva lähteen ja teoksen mainitseminen edellyttää paitsi sävellysteosta myös esitystä ja äänitettä koskevien tietojen hyvän tavan mukaista mainitsemista.

Voidaanko musiikkisitaatteja käyttää lausuntopyynnön liitteenä olevan multimediatyön osana?

Lausuntopyynnön liitteenä olevassa multimediassa käytettyihin musiikkinäytteisiin ei voida soveltaa tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöstä, koska kyseisten musiikkinäytteiden ei voida katsoa toteuttavan tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöksen käyttämisen edellytyksenä olevaa vetoamisfunktiota. Musiikkinäytteiden käyttämisessä ei toteudu vaatimus sitaattien käyttämisestä esimerkiksi sävellysteoksen havainnollistamiseksi, puolustamiseksi, kuvailemiseksi tai arvostelemiseksi.

Mitä muita tietoja kuin sävellyksen nimi ja sen esittäjä musiikkisitaateista tulee ilmoittaa?

Sallitun siteerauksen edellytyksenä oleva lähteen ja teoksen mainitseminen edellyttää äänitallenteiden kohdalla paitsi sävellysteosta myös esitystä ja äänitettä koskevien tietojen hyvän tavan mukaista mainitsemista.

Tuleeko sävellysteosten tekijänoikeuksien suhteen huomioida jotakin erityistä, jos lausuntopyynnön kohteena oleva multimedia osallistuu johonkin ulkomaiseen multimediakilpailuun? Onko sillä, ettei multimedia ole yleisesti myynnissä, tekijänoikeudelliselta kannalta merkitystä?

Multimedian saattaminen yleisön saataviin julkisesti esittämällä tai tarjoamalla sen kappale myytäväksi, lainattavaksi tai vuokrattavaksi tai muulla tavalla levittämällä edellyttää siihen sisältyvien teosten tai muiden suojan kohteiden oikeudenhaltijoiden lupaa. Myös multimedian lähettäminen kilpailuun merkitsee multimedian saattamista yleisön saataviin. Multimedian tekijän on siten hankittava tarvittavat luvat.

Tekijänoikeuslain 12 §:n 1 momentin mukaan julkistetusta teoksesta saa jokainen valmistaa muutaman kappaleen yksityistä käyttöään varten. Siten valmistettua kappaletta ei ole lupa käyttää muuhun tarkoitukseen. Säännös ei kuitenkaan koske tietokoneella luettavassa muodossa olevaa tietokoneohjelmaa eikä rakennusteosta. Omaa yksityistä käyttöä varten tehtävään multimediaan voi siten edellä mainitun säännöksen nojalla sisällyttää ilman lupaa myös tekijänoikeudella suojattua materiaalia. Tällaista multimediaa ei kuitenkaan saa saattaa yleisön saataviin ilman siihen sisältyvien teosten tai muiden suojan kohteiden oikeudenhaltijoiden lupaa.

Tekijänoikeudellisesti ei ole eroa sillä, myydäänkö vai luovutetaanko multimedia muuten yksityisen piirin ulkopuolelle. Molemmat tapaukset merkitsevät multimedian saattamista yleisön saataviin.